

สัดส่วนอาสาสมัครพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)
ที่เหมาะสมตามภารกิจของกระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
Appropriate Proportion of Social Development
and Human Security Volunteers (SSVs)
according to Ministry of Social Development
and Human Security's (MSDSH) Mission

รพีพรรณ คำหอม¹
รณรงค์ จันใด²

¹ ศาสตราจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

การศึกษาสัดส่วนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ที่เหมาะสมตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภารกิจ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของ อพม. การวิเคราะห์สัดส่วน อพม. ที่เหมาะสม และกำหนดแนวทางการจัดสรรงบประมาณการสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ อพม. เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 1) การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นคณะกรรมการ อพม. จังหวัด คณะกรรมการ อพม. ระดับชาติ คณะกรรมการ อพม. กรุงเทพมหานคร 52 คน 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารระดับของกระทรวง พม. 5 คน 3) การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น อพม. ใน 4 ภูมิภาค รวม 140 คน 4) การประชุมรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานภายในกระทรวง พม. รวม 57 คน และ 5) การจัดเวทีสาธารณะรับฟังความคิดเห็นและประชาวิจารณ์ จำนวน 815 คน

ผลการศึกษาพบว่า อพม. มีการทำงาน 4 ภารกิจประกอบด้วย 1) การปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และการพัฒนาตนเอง 2) การช่วยเหลือทางสังคม การช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน 3) การจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ 4) การพัฒนาสังคม โดยการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคมและเสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคม และส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของประชาชนกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจของกระทรวง พม. ผลการศึกษาสัดส่วน อพม. ที่เหมาะสมคือ 2 คน ต่อ 1 ชุมชน/หมู่บ้าน และแนวทางการจัดงบประมาณการสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายการดำเนินงานตามภารกิจและบทบาท อพม. โดยการสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน อพม. ไม่ใช่ค่าตอบแทน

รายเดือน และสนับสนุนงบประมาณการจัดโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของ
อพม. ในพื้นที่ตามความเป็นจริง

คำสำคัญ: สัดส่วน, อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
(อพม.), ภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ
มนุษย์

Abstract

The study on “The Proportion of Social Development and Human Security Volunteer (SDHSV) as appropriate with the Missions of Ministry of Social Development and Human Security (MSDHS)” aims to study missions, roles, and responsibilities of SDHSV. The obtained information will further lead to the appropriate analysis on the proportion of SDHSV and budget allocation for supporting the achievement towards settled roles, responsibilities and duties. This study uses qualitative research methodology to gather information, namely; 1) organizing the meeting between 52 SDHSV committee at provincial (including Bangkok). 2) conducting in-depth interviews with 5 high-level officials working in MSDHS, 3) organizing the meeting for listening to opinions of 140 SDHSV provincial 4) organizing the meeting for getting the opinions shared by 57 government officials and 5) organizing the public hearing attended by 815 people.

The finding demonstrates that missions, responsibilities, and roles of SDHSV consist of 4 missions. Missions 1; following the policy of MSDHS, studying, self-developing. 2; supporting the social assistance through giving the consultation to affected people, Mission 3; managing social welfare 4; supporting the social development through strengthening the social participation, social development networking, public relation, including information distribution and knowledge sharing in order to increase the right accessibility of MSDHS target beneficiaries. The proper and possible amount of SDHSV should be two SDHSVs per each community/village. The budget allocation to support assigned missions

and roles of SDHSV should be varied based on different activities and projects. SDHSV should not get monthly paid since they voluntarily work for communities without expecting anything in return.

Keywords: proportion, volunteer, Social Development and Human Security Volunteer (SDHSV), Ministry of Social Development and Human Security's (MSDSH) Mission

บทนำ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ดำเนินงานภายใต้วิสัยทัศน์ “เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาคน และสังคมเพื่อความอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน” ซึ่งเป็นที่ตระหนักดีโดยทั่วกัน ว่าการพัฒนาสังคมให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของกระทรวง พม. ได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยการสร้างอาสาสมัครในพื้นที่ให้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานให้ประสบผลสำเร็จ “อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)” ภายใต้ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่า อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2557 จึงมีบทบาทหน้าที่สำคัญ คือ การปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวง พม. ดำเนินงานการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจของกระทรวง ระเบียบหรือบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ และจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูคุณภาพชีวิตโดยสอดคล้องกับสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการพัฒนาสังคม และส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจของกระทรวง พม. ตลอดจนมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีเจตนารมณ์มุ่งให้การส่งเสริมงานด้านอาสาสมัครของกระทรวง พม. มีความเป็นเอกภาพและสามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีทิศทางเดียวกัน

ปัจจุบัน อาสาสมัครของกระทรวง พม. ช่วยงานกลุ่มเป้าหมายทั่วไปและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะใน 5 ประเภท ได้แก่ 1) กองกิจการอาสาสมัครและภาคประชาสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (พส.) มีกลไกการทำงานพื้นที่ระดับตำบลในหมู่บ้านและชุมชนคือ “อาสาสมัครพัฒนาสังคม

และความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)” จำนวน 94,206 คน และอาสาสมัครในประเทศเยอรมนี จำนวน 151 คน 2) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) มีกลไกพื้นที่ “อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ด้านคนพิการ (อพมก.)” จำนวน 3,310 คน 3) กรมกิจการผู้สูงอายุ มีกลไกในการขับเคลื่อนภารกิจผู้สูงอายุ “อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.)” จำนวน 81,883 คน และที่กระจายตัวทำงานครอบคลุมทั้งระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เป็นต้น ต่อมา มีประกาศของ กระทรวง พม. ให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ด้านคนพิการ (อพมก.) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) รวมเป็น อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ทำให้มีจำนวน อพม. ทั้งสิ้น 179,450 คน (ข้อมูล กองกิจการอาสาสมัครและภาคประชาสังคม, วันที่ 21 มีนาคม 2559) นอกจากนี้ยังพบว่า มี 2 หน่วยงานในสังกัดกระทรวง พม. ที่มีกลไกการทำงานในลักษณะองค์กร ได้แก่ กรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) มีกลไกพื้นที่ด้านเด็กและเยาวชนที่เป็นองค์กรคือ “สภาเด็กและเยาวชน” กระจายตัวอยู่ในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และในปี 2560 ได้มีการปรับให้มีกลไกสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล การทำงานใช้คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนเป็นผู้ขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชน และกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) มีกลไกการทำงานพื้นที่ระดับตำบลคือ “ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.)” และกลไกการคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับตำบล (กพสต.) คณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับระดับอำเภอ (กพสอ.) และคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับจังหวัด (กพสจ.)

การดำเนินงานของกระทรวง พม. ในการพัฒนาคนและสังคม เพื่อความอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน ต้องอาศัย อพม. เป็นกลไกการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ อพม. จึงเปรียบเสมือน “นักปฏิบัติการในชุมชน” ที่ทำหน้าที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย พื้นที่และจุดเกิดเหตุอย่างรวดเร็วและทันทั่วถึง ซึ่ง

หมายถึงบทบาทในการชี้เป้าเฝ้าระวัง การสำรวจข้อมูลในพื้นที่เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการวางแผนชุมชน รวมทั้งการประสานคน/องค์กร/ภาคีเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือและจัดบริการที่จำเป็นกับประชาชน ดังนั้น อพม. จึงถือเป็นกลไกในระดับชุมชนที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้รับบริการเบื้องต้นอย่างรวดเร็ว

ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2557 กำหนดให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) มีสิทธิได้รับการสนับสนุนงบประมาณและหรือเบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบตามระเบียบ และตามประกาศกระทรวง โดยความเห็นชอบของกรมบัญชีกลาง ซึ่งมีกองกิจการอาสาสมัครและภาคประชาสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการพัฒนาระบบและแนวทางในการพัฒนาสังคม การจัดสวัสดิการสังคม การสร้างความเสมอภาค และความเป็นธรรมในสังคม การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ รวมทั้งการทำงานด้านความมั่นคงของมนุษย์ในภาพรวมของประเทศ และส่งเสริมสนับสนุนความเข้มแข็งขององค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจและอาสาสมัคร โดยเฉพาะอพม. ในการดำเนินงานด้านพัฒนาสังคมและการจัดสวัสดิการสังคม และเพื่อให้การดำเนินงานของ อพม. มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กองกิจการอาสาสมัครและภาคประชาสังคมจึงได้ร่วมกับนักวิจัยจากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดทำ “โครงการศึกษาสัดส่วนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ที่เหมาะสมกับการเป็นกลไกสนับสนุนการขับเคลื่อนงานตามภารกิจกระทรวง พม.” ทั้งนี้ มีโจทย์สำคัญในการศึกษา คือ 1) ภารกิจของ อพม. ในการสนับสนุนการขับเคลื่อนในฐานะกลไกในระดับพื้นที่ของหน่วยงานภายในกระทรวง

พม. อพม. ควรมีบทบาทอย่างไรบ้าง 2) สัดส่วนที่เหมาะสมของ อพม. ในการดำเนินงานในระดับพื้นที่ควรมีจำนวนเท่าไร และ 3) แนวทางการสนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายการดำเนินงานตามบทบาท อพม. ควรมีแนวทางอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมงาน อพม. เชิงกลยุทธ์ตามภารกิจของกระทรวง พม. ภายใต้ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2557 อันจะนำไปสู่การวางแผนการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม คุ่มค่า และเกิดประโยชน์ต่อการสนับสนุนการดำเนินงานของ อพม. ในระดับพื้นที่ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการอย่างเป็นธรรม เหมาะสม และรวมทั้งส่งเสริมให้ อพม. เป็นกลไกขับเคลื่อนงาน กระทรวง พม. ได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เดิมปฏิบัติหน้าที่สำคัญ 3 ด้านได้แก่ 1) ชี้เป้า-เฝ้าระวัง 2) เชื่อมกลุ่มเดิม-เสริมสร้างกลุ่มใหม่ 3) ร่วมทำแผนชุมชน ต่อมาในปี 2557 มีการปรับบทบาทตาม “ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2557” บทบาทหน้าที่ใหม่จาก 3 ด้านเป็น 6 ด้านดังนี้

- 1) ปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวง พม.
- 2) ให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาทางสังคม ประสานการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน ให้บริหาร และดำเนินงานเพื่อพิทักษ์คุ้มครองสิทธิกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจของกระทรวง ระเบียบ หรือบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3) ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ และจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูคุณภาพชีวิต โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ของพื้นที่นั้น ๆ

4) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคมและเสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคม

5) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดการรณรงค์ให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการพัฒนาสังคมและส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ตามภารกิจของกระทรวง

6) ศึกษา พัฒนาตนเอง เข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงจัด และหรือส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน

สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พิจารณาบทบาทการปฏิบัติงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ตามทฤษฎีบทบาทของ Nadel (อ้างถึงใน ศักดิ์ไทย สุรกิจบรร, 2545: 116) ที่กล่าวว่า บทบาท คือ องค์ประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม 3 ลักษณะ ได้แก่

1) ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท เช่น คุณสมบัติของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) การส่งเสริมสนับสนุนของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2) ส่วนประกอบที่มีผลต่อบทบาทและขาดมิได้ เช่น การมีคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)

3) ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย เช่น ระเบียบกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) พ.ศ. 2557

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้างนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวิธีการศึกษาที่
หลากหลาย ประกอบด้วย

1) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เป็นการประชุมกลุ่ม
ย่อยของแต่ละกรม/หน่วยงานในสังกัดกระทรวง พม. ทั้งหมด 7 ครั้ง ได้แก่
1) สนทนากลุ่มย่อยกับคณะทำงานของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)
2) สนทนากลุ่มย่อยกับคณะทำงานของการเคหะแห่งชาติ 3) สนทนากลุ่ม
ย่อยกับกรมกิจการเด็กและเยาวชน 4) สนทนากลุ่มย่อยกับกรมกิจการ
ผู้สูงอายุ 5) สนทนากลุ่มย่อยกับเจ้าหน้าที่กรมกิจการสตรีและสถาบัน
ครอบครัว 6) สนทนากลุ่มย่อยกับเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตคนพิการ 7) สนทนากลุ่มย่อยกับเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและ
สวัสดิการ รวมจำนวน 52 คน

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์
ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง
ภารกิจของ อพม. ตามภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ
มนุษย์ (พม.) จำนวน 5 คน ได้แก่ 1) อธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบัน
ครอบครัว 2) อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ 3) อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและ
สวัสดิการ 4) ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) 5) อธิบดี
กรมกิจการเด็กและเยาวชน

3) การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นการศึกษาสัดส่วนอาสาสมัคร
พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ที่เหมาะสมตามภารกิจ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมจำนวน 140 คน
จำนวน 5 ครั้ง ได้แก่

- ครั้งที่ 1 เวทีสำหรับเจ้าหน้าที่ภายในกระทรวง พม. เพื่อ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภารกิจ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของอาสาสมัคร

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) และการปฏิบัติงานของอาสาสมัครประเภทต่างๆ เช่น ด้านเด็กและเยาวชน ด้านสตรีและครอบครัว ด้านสวัสดิการสังคม ด้านคนพิการ ด้านผู้สูงอายุ และด้านการพัฒนาสังคมกับการกำหนดสัดส่วน อพม. ที่เหมาะสมกับกลไกการขับเคลื่อนงานตามภารกิจกระทรวง พม.

- ครั้งที่ 2 เวทีภาคเหนือ สำหรับ เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ประธาน อพม.จังหวัด องค์การภาคีสนับสนุนงาน อพม.ในพื้นที่จังหวัดพะเยา จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง

- ครั้งที่ 3 เวทีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับ เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ประธาน อพม.จังหวัด องค์การภาคีสนับสนุนงาน อพม.ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดขอนแก่น จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ

- ครั้งที่ 4 เวทีภาคกลาง สำหรับ เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ประธาน อพม.จังหวัด องค์การภาคีสนับสนุนงาน อพม.ในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดสุพรรณบุรี

- ครั้งที่ 5 เวทีภาคใต้ สำหรับ เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ประธาน อพม.จังหวัด องค์การภาคีสนับสนุนงาน อพม.ในพื้นที่จังหวัดสงขลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง จังหวัดปัตตานี จังหวัดตรัง จังหวัดยะลา จังหวัดสตูล จังหวัดนราธิวาส

4) การจัดประชุมเวทีสาธารณะและประชาวิจารณ์ รับฟังความคิดเห็นของภาคยุทธศาสตร์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดสัดส่วน อพม. เทียบเคียงกับภารกิจงานของหน่วยงานที่มีอาสาสมัครเป็นกลไกขับเคลื่อนงานในพื้นที่ มีผู้เข้าร่วมจำนวน 815 คน

ผลการศึกษา

ภารกิจ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มีนโยบาย “อ เดียว” ภายใต้ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2557 พบว่า กระทรวงมีการขยายงานของ อพม. ให้ครอบคลุมกับภารกิจของทุกหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ใน 4 ภารกิจ ดังต่อไปนี้

ภารกิจที่ 1 ปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้แก่ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ตามระเบียบกระทรวง พม. ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) พ.ศ. 2557 ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) 2) ให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาทางสังคมฯ 3) ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับฯ 4) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคมและเสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคม 5) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดการรณรงค์ให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการพัฒนาสังคมและส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของประชาชนกลุ่ม

เป้าหมายตามภารกิจของกระทรวง 6) ศึกษา พัฒนาตนเอง เข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงจัด และหรือส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานและบทบาทหน้าที่ในการศึกษาพัฒนาตนเองและเข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงจัด และหรือส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน

ภารกิจที่ 2 ช่วยเหลือทางสังคม มีบทบาทหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาทางสังคม ประสานการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน ให้บริการ และดำเนินงานเพื่อพิทักษ์คุ้มครองสิทธิกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจของกระทรวง ระเบียบ หรือบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ภารกิจที่ 3 จัดสวัสดิการสังคม มีบทบาทหน้าที่ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ และจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูคุณภาพชีวิตโดยสอดคล้องกับสถานการณ์ของพื้นที่นั้น ๆ

ภารกิจที่ 4 พัฒนาสังคม มีบทบาทหน้าที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคมและเสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคม รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดการรณรงค์ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารด้านพัฒนาสังคมและส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของประชาชนกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจของกระทรวง

นอกจากนั้นยังพบว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2559-2560 อพม. ยังมีบทบาทเป็นกลไกในระดับพื้นที่สนับสนุนกระทรวง พม. ภายใต้นโยบายเร่งด่วน 9 ประเด็น ได้แก่ การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ การพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย ผู้สูงอายุ คนพิการ การเตรียมความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุ การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน การสร้างความเข้มแข็งของสตรีและครอบครัว

การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคม การพัฒนาบทบาทประชาสังคมและ
วัฒนธรรมอาเซียน การส่งเสริมพลังประชารัฐ ภายใต้การบูรณาการขับเคลื่อน
เป็นทีมกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.)
“One Home” (หลังคาเดียวกัน)

ทั้งนี้ ยังรวมถึงการทำงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความ
มั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ร่วมกับหน่วยงานภายในกระทรวง พม. ได้แก่

1. อพม. กับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มีบทบาทหน้าที่
ความรับผิดชอบ ดังนี้ 1) เฝ้าระวัง วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ทางสังคม
ในระดับพื้นที่ 2) สำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมายตามแบบฟอร์มของหน่วยงาน
ในสังกัดของกระทรวง พม. 3) เยี่ยมบ้านกลุ่มเป้าหมาย 4) ให้คำปรึกษา
แนะนำกับผู้ประสบปัญหาทางสังคม 5) ให้ความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาแก่
ผู้ประสบปัญหาทางสังคม 6) ประสานงานส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
7) มีส่วนร่วมในการรับรององค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน
และสนับสนุนการดำเนินงานองค์กรสวัสดิการสังคมในระดับชุมชน
สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ประสบปัญหาทางสังคมได้เข้าถึงสิทธิ สวัสดิการและ
ทุนทางสังคมโดยให้ผู้ให้บริการเป็นศูนย์กลางและครอบครัวเป็นศูนย์กลาง
(Client center and Family center)

2. อพม. กับกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) มีบทบาท
หน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้ 1) ร่วมเป็นคณะทำงานคุ้มครองเด็กระดับตำบล
และร่วมเป็นเครือข่ายในการสืบหาข้อมูลและข้อเท็จจริงในพื้นที่ 2) สำรวจ
ข้อมูลด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่ 3) ประสานทรัพยากรและระดมทรัพยากร
ในชุมชนเพื่อช่วยเหลือกิจกรรมและโครงการเด็กและเยาวชนในพื้นที่ 4) เฝ้า
ระวังและแจ้งเหตุให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ 5) ประสานส่งต่อการช่วยเหลือ

เด็กไปยังสถานสงเคราะห์ 6) ให้คำปรึกษาแนะนำกับเด็กและเยาวชนในชุมชน 7) ประชาสัมพันธ์และแจ้งข้อมูลข่าวสารของกรมกิจการเด็กและเยาวชนสู่ชุมชน เช่น โครงการเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด-3 ปี 8) ให้ความรู้แก่ครอบครัวชุมชนในการดูแลเด็ก 9) ร่วมเป็นคณะทำงานหรือผู้ขับเคลื่อนงานสังคมเด็กและเยาวชนในระดับจังหวัด 10) ปฏิบัติงานตามนโยบายของกรมกิจการเด็กและเยาวชน

3. อพม. กับกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้ 1) สำรวจข้อมูลด้านครอบครัวเข้มแข็ง 2) ให้คำแนะนำปรึกษาในการดำเนินการยกระดับศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนให้ได้รับการจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์หรือองค์กรสวัสดิการชุมชน 3) เชื่อมประสาน ส่งต่อเพื่อคุ้มครอง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัว 4) เผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว เช่น พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำคามรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 (ปัจจุบันอยู่ระหว่างการปรับปรุงแก้ไขเป็น พ.ร.บ.คุ้มครองสวัสดิการบุคคลในครอบครัว พ.ศ. พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539) 5) ประเมินความเสี่ยงเบื้องต้น แจ้งเหตุในเรื่องการเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงจากการถูกล่อลวงเพื่อการค้าประเวณี 6) ปฏิบัติงานตามนโยบายของกรมกิจการและสถาบันครอบครัว

4. อพม. กับกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้ 1) สำรวจข้อมูลผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลในระบบการดูแลระยะยาวของผู้สูงอายุ 2) ดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชนโดยใช้เครื่องมือ Social Cave Plan ในการเก็บข้อมูล ประสานส่งต่อข้อมูลผู้สูงอายุ

และช่วยเหลือผู้สูงอายุในเบื้องต้น 3) เฝ้าระวัง เตือนภัยทางสังคมการใช้ความรุนแรงกับผู้สูงอายุ 4) ทำกิจกรรมในศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (บ้านกลาง) 5) ขับเคลื่อนและสนับสนุนกิจกรรมที่เกิดขึ้นในโรงเรียนผู้สูงอายุ 6) ขับเคลื่อนและสนับสนุนกิจกรรมที่เกิดขึ้นในศูนย์ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ 7) ประสานและส่งข้อมูลผู้สูงอายุที่ต้องได้รับการซ่อมแซม/ปรับสภาพบ้านที่อยู่อาศัย 8) ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร สิทธิผู้สูงอายุและการขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุ 9) ปฏิบัติตามนโยบายของกรมกิจการผู้สูงอายุ

5. อพม. กับกรมกิจการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้ 1) สำรวจข้อมูลคนพิการในชุมชน 2) ส่งเสริมการขึ้นทะเบียนคนพิการ 3) รณรงค์และประชาสัมพันธ์การรับรู้และเข้าถึงสิทธิคนพิการ รวมทั้งขยายผลทักษะ/ความรู้เรื่องผู้ช่วยคนพิการ 4) ส่งเสริมการเข้าถึงกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ 5) ประสานงานและส่งเสริมการฝึกอาชีพคนพิการ 6) ปฏิบัติตามนโยบายของกรมกิจการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.)

6. อพม. กับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้ 1) สนับสนุนเชื่อมโยงขบวนองค์กรชุมชนเชิงพื้นที่ และประเด็นการพัฒนาระดับชาติ 2) สนับสนุนการทำงานระหว่างขบวนองค์กรชุมชนและท้องถิ่น หรือหน่วยงานภาคีพัฒนาทั้งภาครัฐและประชาสังคม รวมทั้งหนุนเสริมการทำงานในพื้นที่ของขบวนองค์กรชุมชน 3) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และข่าวสารด้านการพัฒนาตามภารกิจของ พอช. ด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง งานสวัสดิการชุมชน/สภาองค์กรชุมชนและการพัฒนาสังคมของขบวนองค์กรชุมชนในจังหวัดต่างๆ 4) ส่งเสริมการจัดที่อยู่อาศัยให้กับคนในชุมชน 5) ปฏิบัติงานตามนโยบายและความรับผิดชอบของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

7. อพม. ร่วมกับการเคหะแห่งชาติ (คช.) มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังต่อไปนี้ 1) สนับสนุนเชื่อมโยงขบวนการเคหะแห่งชาติเชิงพื้นที่ และประเด็นการพัฒนาระดับชาติ 2) สนับสนุนการทำงานระหว่างการเคหะแห่งชาติและท้องถิ่น หรือหน่วยงานภาคีพัฒนาทั้งภาครัฐและประชาสังคม รวมทั้งหนุนเสริมการทำงานในพื้นที่ของการเคหะแห่งชาติ 3) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้และข่าวสารด้านการพัฒนาตามภารกิจของ อพม. ด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง งานสวัสดิการชุมชน/สภาองค์กรชุมชนและการพัฒนาสังคมของการเคหะแห่งชาติ ในจังหวัดต่างๆ 4) ส่งเสริมการจัดที่อยู่อาศัยให้กับคนในชุมชน 5) ปฏิบัติงานตามนโยบายและความรับผิดชอบของการเคหะแห่งชาติ

สัดส่วนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)

สัดส่วนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ในปัจจุบันมีทั้งสิ้นรวม 94,206 คน ปฏิบัติงานภายใน 77 จังหวัด 928 อำเภอ 75,037 หมู่บ้าน (ข้อมูล อพม. ณ วันที่ 21 มีนาคม 2559) และสัดส่วน อพม. มีหมู่บ้านละ 1 คน จากการศึกษาพบว่า มีข้อเสนอต่อเรื่องสัดส่วนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) โดยแบ่งออกเป็น 3 สมมติฐาน ดังนี้

1) การคิดสัดส่วนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) 2 คน ต่อ 1 ชุมชน/หมู่บ้าน ผลการศึกษาคิดสัดส่วน อพม. 2 คนต่อ 1 ชุมชน/หมู่บ้าน เนื่องจาก ประเทศไทยมี 77 จังหวัด มีหมู่บ้านทั้งหมด 77,102 หมู่บ้าน เมื่อพิจารณารายภาค พบว่าภาคตะวันออก เฉียงเหนือมีจำนวน อพม. มากที่สุด 36,758 คน รองมาคือภาคกลาง มีจำนวน อพม. 24,120 คน ขณะที่ภาคเหนือมีจำนวนอพม. 20,119 คน

(ข้อมูล ณ วันที่ 21 มีนาคม 2559) ดังนั้นเมื่อสัดส่วน อพม. หมู่บ้านละ 2 คน จำนวน อพม. ที่ควรมีทั้งหมดใน 77 จังหวัด เท่ากับจำนวน 155,204 คน ในส่วนนี้กองกิจการอาสาสมัครและภาคประชาสังคมต้องเพิ่มจำนวนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) อีกจำนวนถึง 57,958 คน

2) การคิดสัดส่วนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ตามขนาดจำนวนชุมชน/หมู่บ้านในจังหวัด พบว่า ผลจากเวทีประชุม 4 ภาค มีข้อเสนอจากเวทีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เห็นว่าการคิดสัดส่วน อพม. ได้คิดตามขนาดจังหวัด (การจำแนกขนาดจังหวัด จังหวัดขนาดใหญ่มีจำนวนตั้งแต่ 15 อำเภอขึ้นไป จังหวัดขนาดกลางมีจำนวนอำเภอ 10-15 อำเภอ และจังหวัดขนาดเล็กมีจำนวนอำเภอดำกว่า 10 อำเภอ) โดยจังหวัดขนาดใหญ่ ควรมี อพม. จำนวน 5 คน ต่อ 1 ชุมชน/หมู่บ้าน จังหวัดขนาดกลาง ควรมี อพม. จำนวน 3 คน ต่อ 1 ชุมชน/หมู่บ้าน และจังหวัดขนาดเล็กควรมี อพม. จำนวน 2 คนต่อ 1 ชุมชน/หมู่บ้าน ตามข้อเสนอดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า จำนวน อพม. ปัจจุบันคือ 94,206 คน ซึ่งจังหวัดขนาดใหญ่ควรต้องมีจำนวน อพม. ทั้งหมด 226,030 คน ขณะที่จังหวัดขนาดกลางต้องมีจำนวน อพม. ทั้งหมด 78,381 คน และจังหวัดขนาดเล็กต้องมีจำนวน อพม. ทั้งหมด 315,747 คน ในส่วนนี้ กองกิจการอาสาสมัครและภาคประชาสังคมจำเป็นต้องมีการอบรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เพิ่มขึ้นอีกถึง 221,743 คน

3) การคิดสัดส่วนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ตามขนาดจำนวนชุมชน/หมู่บ้านในแบบ 1 : 2 : 3 คน พบว่าผลจากเวทีประชุม 4 ภาค มีข้อเสนอจาก 4 ภาค เห็นว่า การคิดสัดส่วน อพม. ตามขนาดจังหวัดหรือจำนวนชุมชน/หมู่บ้านมีจำนวนมาก

เกินไป ที่ประชุมจึงได้เสนอให้พิจารณาจากความเป็นไปได้ ความเหมาะสมของพื้นที่จริงและเสนอให้คิดสัดส่วนจังหวัดขนาดเล็กให้มีจำนวน อพม. เพียง 1 คน จังหวัดขนาดกลางให้มีจำนวน อพม. 2 คน และจังหวัดขนาดใหญ่ให้มีจำนวน อพม. 3 คน ต่อ 1 ชุมชน/หมู่บ้าน ดังนั้น ตามข้อเสนอดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า จากเดิมจำนวน อพม. ปัจจุบันมี 94,206 คน จังหวัดขนาดใหญ่จะมี อพม. ทั้งหมด 206,030 คน จังหวัดขนาดกลางจะมี อพม. 78,341 คน และจังหวัดขนาดเล็กจะมีจำนวน อพม. 11,538 คน การคิดสัดส่วน อพม. ตามสมมติฐานที่ 3 จำนวน อพม. ที่ควรจะมีทั้งหมดเท่ากับ 315,957 คน ในส่วนนี้ กองกิจการอาสาสมัครและภาคประชาสังคมจะต้องมีการอบรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เพิ่มเติมอีก 221,743 คน

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอจากที่ประชุมเวที 4 ภาค การประชุมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรใช้สมมติฐานที่ 1 การคิดสัดส่วนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) 2 คน ต่อ 1 ชุมชน/หมู่บ้าน โดยพิจารณาจากความเป็นไปได้ในการจัดสรรงบประมาณ ความเป็นไปได้ในการดำเนินการจริงในระดับพื้นที่ จึงทำให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ต้องมี อพม. จำนวนทั้งสิ้น 154,204 คน ในขณะที่ปัจจุบันมี อพม. จำนวน 74,206 คน ดังนั้นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) จึงต้องเพิ่มจำนวนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) 59,958 คน ซึ่งจะส่งผลให้กองกิจการอาสาสมัครและภาคประชาสังคมจะต้องวางแผนการพัฒนา อพม. รุ่นใหม่ภายใน 20 ปี เฉลี่ยเพิ่มปีละ 2,998 คน รวมถึงการพัฒนาศักยภาพ อพม. เดิม ให้มีองค์ความรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

แนวทางการจัดงบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่ายการดำเนินงานตาม บทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)

ผลการศึกษาพบว่า อพม. ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการจัดสรรเป็นค่าตอบแทนให้กับ อพม. เนื่องจากไม่สอดคล้องกับหลักการอาสาสมัครที่สำคัญคือการไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน อพม. ส่วนใหญ่จึงขอให้สนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน อพม. เช่น เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นในชุมชน/หมู่บ้าน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคง (อพม.) จะเข้าไปประเมินผู้ให้บริการแต่ละกลุ่มในชุมชน/หมู่บ้าน การนำผู้ให้บริการไปติดต่อขอรับการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ การเดินทางเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เวทีภาคของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ทั้ง 4 ภาค จึงเสนอให้ใช้เป็นค่าสนับสนุนการปฏิบัติงาน อพม. และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเดือนละ 600 บาทต่อเดือน (ปีละ 7,200 บาท) คิดตามค่างาน 4 ภารกิจ 6 บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) 7 งานของกลุ่มเป้าหมายกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 1 โครงการ หรือ 1 กิจกรรม

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาโครงการศึกษาสัดส่วนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ที่เหมาะสมตามภารกิจของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีประเด็นสำคัญในการอภิปรายเพิ่มเติม ดังนี้

1) ศักยภาพของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)

จากการทบทวนงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง นพพร ทิพวงศ์ (2552) ศึกษาพบว่า ในปี 2558 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) พ.ศ. 2558 ที่กำหนดให้บทบาทหน้าที่ ภารกิจ ความรับผิดชอบของ อพม. ก่อนปี 2557 ไว้ 3 ด้าน คือ ชี้นำ-เฝ้าระวัง เชื่อมกลุ่มเดิมเสริมสร้างกลุ่มใหม่ และร่วมใจทำแผนชุมชน และยังพบว่าภาพรวมศักยภาพในการปฏิบัติงานของ อพม. อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านชี้นำ เฝ้าระวังสถานการณ์ ปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับคนในชุมชนที่ปฏิบัติด้วยในระดับมาก ได้แก่ การส่งเสริมบริการสังคมเบื้องต้นให้กับคนในชุมชน การเฝ้าระวังสถานการณ์ปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับคนในชุมชน การสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชน การปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชน ส่วนการปฏิบัติงานด้านการเชื่อมกลุ่มเดิม เสริมสร้างกลุ่มใหม่และร่วมใจทำแผนชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มีการปรับปรุงระเบียบ อพม. ใหม่ โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของ อพม. ไว้ในหมวด 3 ข้อ 29 (6) ศึกษา พัฒนาตนเอง เข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงจัด หรือส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131 ตอนที่ 127, หน้า 12, 17 พฤศจิกายน 2557) สอดคล้องกับ มนธิรา ธาราเวชรักษ์ (2559) ที่ศึกษาความคิดเห็นของ อพม. ต่อลักษณะการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ความคิดเห็นต่อศักยภาพ และความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการปฏิบัติตามบทบาทของ อพม. โดยพบว่า อพม. เห็นด้วยว่าตนเองมีการปฏิบัติตามนโยบายกระทรวง พม. สูงสุด รองลงมาเห็นด้วยว่ามีการปฏิบัติในการเสริมสร้าง สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางสังคมและเสริมสร้าง

เครือข่ายด้านการพัฒนาสังคมทุกระดับ ขณะที่บทบาทการดำเนินงานหรือสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และบทบาทการศึกษาพัฒนาตนเอง อพม. กลับเห็นว่าการปฏิบัติมีน้อยที่สุด

นอกจากนี้การศึกษายังสอดคล้องกับในทางปฏิบัติที่กองกิจการอาสาสมัครและภาคประชาสังคมได้มอบหมายให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด 76 จังหวัด เป็นผู้ดำเนินการตามหลักสูตรฝึกอบรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) 28 ชั่วโมง (กลุ่มมาตรฐานและกลไก กองกิจการอาสาสมัครและภาคประชาสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2558, หน้า 8) ผลการวิเคราะห์พบว่าอาสาสมัครทุกประเภทให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเป็นอย่างมาก เนื่องจาก อพม. และอาสาสมัครแต่ละประเภทถือเป็นกลไกและเครื่องมือสำคัญในการช่วยเหลืองานต่างๆ ของหน่วยงานที่ไม่สามารถดำเนินการลงไปถึงชุมชน/หมู่บ้านได้ ข้อดีของการใช้ อพม. และอาสาสมัครแต่ละประเภท คือ อพม. ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีจิตอาสา เสียสละ อุทิศตนเพื่อช่วยเหลือสังคมดังกระแสพระราชดำริสพระราชบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

“อาสาสมัครจะต้องระลึกถึงอยู่เสมอว่า ศรัทธาในงานอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นนั้นเกิดขึ้นด้วยตนเอง ตนมีความรู้สึกผิดชอบในงานอาสาสมัคร มีศรัทธาที่จะทำงาน มีเวลาที่จะปฏิบัติงานและพร้อมที่จะเป็นอาสาสมัคร”

2) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญประการแรกคือด้านงบประมาณการปฏิบัติงาน หรือค่าตอบแทนอาสาสมัคร ทุกภาคส่วนที่

เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของ อพม. มีความเห็นร่วมกันว่า งบประมาณการดำเนินงานของ อพม. มีน้อยมาก กล่าวคือ คณะกรรมการ อพม. ระดับจังหวัด ผู้ปฏิบัติงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ากระทรวง พม. ควรจัดสรรเงินให้เป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน อพม. เป็นรายเดือน เดือนละ 600 บาท เช่นเดียวกับอาสาสมัครกระทรวงอื่นๆ ตาม 4 ภารกิจ 3 บทบาทหน้าที่ของ อพม. 7 กลุ่มเป้าหมาย 1 โครงการ หรือ 1 กิจกรรมในชุมชน ซึ่งเป็นไปตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) พ.ศ. 2557 หมวด 5 สิทธิประโยชน์ “ข้อที่ 35 อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) มีสิทธิการได้รับการสนับสนุนงบประมาณหรือการเบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบตามระเบียบนี้และตามประกาศกระทรวงโดยความเห็นชอบของกรมบัญชีกลาง”

ประการที่สอง ด้านการประชาสัมพันธ์งาน อพม. ในระดับจังหวัดระดับภาคีเครือข่ายต่างๆ โดยพบว่า ปัญหาสำคัญในการปฏิบัติงานของ อพม. คือ อพม. ส่วนใหญ่ขาดความเชื่อมั่น ความภาคภูมิใจในความเป็น อพม. การไม่ได้รับการยอมรับในผลงานเท่ากับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เช่น ในปี พ.ศ. 2559 รัฐมีโครงการอุดหนุนเงินแรกเกิด-3 ปี กำหนดให้ อสม. และ อพม. ในพื้นที่เป็นผู้รับรองกับมารดาเด็ก อพม. ส่วนหนึ่งเป็น อสม. ด้วย แต่ในการปฏิบัติงาน อพม. กลับใช้การรับรองในบทบาทหน้าที่ของ อสม. แทน อพม. ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของจริยา แดงวันส์ (2556) ที่เสนอให้มีการประชุม เพื่อสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และ อพม. เพื่อให้ อพม. สามารถช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว รวมทั้งเสนอให้ควรมีการอบรม อพม. ปีละ 2 ครั้ง ส่งเสริมให้ อพม. มีการ

ศึกษา คูงาน เพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้การปฏิบัติงานพร้อมทั้งการได้รับ
ค่าตอบแทนเช่นเดียวกับ อสม. สอดคล้องกับกริสนา พลชา (2550) นพพร
ทิพวงศ์ (2552) และจริยา แดงวันส์ (2556) ที่พบว่าความรู้ในการปฏิบัติงาน
ของ อพม. ยังจำกัดเนื่องจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ
มนุษย์ มีการปรับปรุง พัฒนาระเบียบบังคับและกฎหมายใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นใน
การปฏิบัติงานด้านการช่วยเหลือสังคม การพัฒนาสังคมและการจัดสวัสดิการ
สังคมบ่อยครั้ง ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อมั่น และความภาคภูมิใจ

3) ภารกิจ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบอาสาสมัคร พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)

ข้อค้นพบจากการศึกษา พบว่า การปฏิบัติงานของ อพม. เป็นไป
ตามทฤษฎีบทบาทของ Nadel (อ้างถึงใน ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2545: 116)
ที่กล่าวว่า บทบาท คือ องค์ประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม 3 ลักษณะ คือ

a. ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท เช่น คุณสมบัติของ อพม.
ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงานอาสาสมัคร การส่งเสริม
สนับสนุนของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

b. ส่วนประกอบที่มีผลต่อบทบาทและขาดมิได้ เช่น การมี
คุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน อพม.

c. ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย เช่น ระเบียบกระทรวง
พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและ
ความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) พ.ศ. 2557

ถ้ากำหนดให้ P คือบทบาท a. คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท
b. คือ ส่วนประกอบที่มีผลต่อบทบาทและขาดมิได้ และ c. คือ ส่วนประกอบ
ที่เป็นไปตามกฎหมาย

$$P = a+b+c+\dots+n$$

จากสมการทฤษฎีบทของ Nadel อธิบายได้ว่า บทบาทหน้าที่ของ อพม. คือ ส่วนประกอบของ $a+b+c$ ดังนั้นการปฏิบัติงานของ อพม. จะบรรลุเป้าหมายได้กระทรวง พม. ในฐานะส่วนประกอบ a ควรทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา อพม. อย่างต่อเนื่อง และ b การมีจริยธรรม คุณธรรมของ อพม. ในการปฏิบัติงาน และ c ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) พ.ศ. 2557 โดยเฉพาะสิทธิของ อพม. ที่จะได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

ผลการศึกษายังพบว่า การปฏิบัติงานของ อพม. นอกจากบทบาทเดิมคือ ชี้เป้า ใฝ่ระวัง ร่วมใจทำแผนพัฒนาชุมชนแล้วยังมีบทบาทที่ อพม. ยังคงปฏิบัติอยู่ แต่ระเบียบใหม่ได้ส่งเสริมให้มีการขยายบทบาทการปฏิบัติที่ครอบคลุมกับงานของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มย่อยของแต่ละกรมที่ต้องการให้ อพม. เป็นผู้ปฏิบัติงาน ผู้ดูแลกลุ่มเป้าหมายในชุมชน/หมู่บ้าน ขณะเดียวกัน อพม. หลายท่านก็ทำบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (ผสอ.) และบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมช่วยเหลือคนพิการ (อพมก.) ควบคู่กันไป

นอกจากนี้ ข้อสังเกตจากการศึกษาพบว่า มีหลายหน่วยงานที่ต้องการให้ อพม. เข้ามาช่วยงานด้านอื่นๆ ของกระทรวงฯ เช่น ศูนย์ช่วยเหลือทางสังคม โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ต้องการให้ อพม. มีบทบาทหน้าที่สอดข้อเท็จจริงของผู้เดือดร้อน การให้คำแนะนำ ให้ Case เข้าถึงบริการสวัสดิการสังคม และบริการสังคมในพื้นที่นั้นๆ หรือสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ต้องการให้ อพม. มี

บทบาทในการสนับสนุนให้เป็นชมรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) และขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ และส่งเสริมให้องค์กรสวัสดิการสังคมขึ้นทะเบียนรับรองการเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550) รวมทั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และการเคหะแห่งชาติ ที่เห็นว่า ควรบูรณาการงานด้านที่อยู่อาศัยโดยให้ อพม. สำรวจปัญหาที่อยู่อาศัย การให้ อพม. ทำงานเพื่อบ้าน ชุมชน ช่วยประเทศโดยรวม ทั้งนี้ยังเสนอให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) เป็นหน่วยงานบูรณาการการทำงานร่วมกันกับพื้นที่หนุนเสริมชุมชนทำหน้าที่ดูแลคุณภาพชีวิตประชาชน ประสานงาน จับคู่ (Matching) หน่วยงานต่างๆ ในการดูแลประชาชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรทำงานในภาพตัดขวาง (cross cutting) กับหน่วยงานต่างๆ เพิ่มขึ้น เช่น ด้านสิ่งแวดล้อมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกาศเขตป่าสงวน ประเด็นการไร้ที่อยู่อาศัยของคนในพื้นที่กับประเด็นกระบวนการยุติธรรมกับกระทรวงยุติธรรม เนื่องจากภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เกี่ยวข้องกับหลายกระทรวงฯ ทำให้ อพม. ไม่สามารถทำงานแบบเดิมได้อีก

กล่าวโดยสรุป การสนับสนุน อพม. ในฐานะกลไกสำคัญในระดับพื้นที่ของกระทรวง พม. นั้นจะต้องพิจารณาถึงบทบาทของ อพม. ตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2557 เป็นสำคัญ ซึ่ง อพม. จะต้องรับรู้ภารกิจและความคาดหวังของหน่วยงานและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เป็นสำคัญ และการกำหนดสัดส่วน อพม. ต่อพื้นที่ที่เหมาะสมจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และทันต่อสถานการณ์ทางสังคมในพื้นที่นั้นเพิ่มมากขึ้น

อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาลักษณะอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ที่เหมาะสมตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการดำเนินงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ดังนี้

ข้อเสนอต่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1. ควรมีระบบฐานข้อมูลกลางของ อพม. ที่เชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลของอาสาสมัครแต่ละประเภท ที่มีความทันสมัยเป็นปัจจุบันในการทำงาน เพื่อให้หน่วยงานในแต่ละสังกัดสามารถตรวจสอบรายชื่อ อพม. และอาสาสมัครในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในรูปของค่าตอบแทนหรือค่าใช้จ่ายการดำเนินงานตามบทบาทของอาสาสมัครแต่ละประเภท
2. ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาศักยภาพ อพม. ให้มีความต่อเนื่องทั้งกลุ่มเดิม กลุ่มใหม่ กลุ่มนานาชาติ การมีหลักสูตรพัฒนาศักยภาพ อพม. ใหม่ที่ใช้การสอนผ่านระบบ On Line เรียนรู้ด้วยตนเอง มีทีมงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นพี่เลี้ยง ให้ความรู้ เสริมทักษะการทำงาน ถ่ายทอดองค์ความรู้และนโยบายใหม่ของกระทรวง พม. สำหรับกลุ่มใหม่ควรมีการยกระดับให้เป็น อพม. เชี่ยวชาญตามความสนใจด้านเด็กและเยาวชน ด้านสตรีและครอบครัว ด้านคนพิการ ด้านผู้สูงอายุ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งบางด้านอาจร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนา อพม. ที่มีความสามารถทำงานในระดับนานาชาติในประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

3. ควรบูรณาการงานของ อพม. ตามภาระงานของ 7 กรมฯ ตามนโยบายกระทรวง 9:5:5 การกำหนดสัดส่วนสนับสนุนค่าใช้จ่ายการดำเนินงานตามบทบาท อพม. เพื่อกระจายความรับผิดชอบค่าใช้จ่ายการดำเนินงานหรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมสมทบงบประมาณค่าใช้จ่ายการดำเนินงาน อพม. ตามภารกิจของกรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะร่วมสมทบกับกระทรวง พม.

4. ควรพัฒนากลไกการทำงานของ กอพม./อพม.จังหวัด/อพม.กรุงเทพมหานครในการทำงานร่วมกับศูนย์อาสาสมัครนานาชาติในการร่วมขับเคลื่อนงานอาสาสมัครร่วมกัน โดยเฉพาะการเตรียมการ อพม. ที่จะทำหน้าที่ด้านสาธารณสุขที่จะเกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ในระยะยาวเพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีชีวิตปลอดภัย

5. กรณีที่อาสาสมัครได้รับการจัดสรรงบประมาณในลักษณะของค่าตอบแทนควรรับหน่วยงานใดหน่วยหนึ่งเพียงหน่วยเดียว ยกเว้น อพม. ที่เป็น อสม. อาจรับค่าตอบแทนจาก อสม. แต่รับการสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายการดำเนินงานตามบทบาทของ อพม. ได้อีกหนึ่งทางเลือกโดยให้ตามผลงาน (ชิ้นงานของ อพม.) ที่ส่งให้กับ พมจ.

ข้อเสนอแนะต่อกองกิจการอาสาสมัครและประชาสังคม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

1. ควรจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของ อพม. เพื่อให้เกิดระบบการบริหาร อพม. ให้มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ หากคำนวณจากจำนวน อพม. ปัจจุบัน 94,206 คนกับค่าใช้จ่ายการดำเนินงาน 600 บาทต่อเดือน (7,200 บาทต่อปี) พบว่า กระทรวง พม. ต้องตั้งงบประมาณการสนับสนุนค่าใช้จ่าย อพม. เท่ากับ 678,283,200 บาท/ปี ซึ่งสูงมาก

2. ควรส่งเสริมให้ อพม. ระดับตำบล ระดับอำเภอของแต่ละจังหวัดที่มีความเข้มแข็งรวมตัวกันขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560) เพื่อให้เป็นองค์กรที่สามารถขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่ได้จากกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมทั้งในระดับจังหวัดและระดับพื้นที่

3. ควรมีระบบการคัดกรองให้เฉพาะผู้ปฏิบัติงานจริงประมาณการที่ร้อยละ 50 งบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่าย อพม. เท่ากับ 339,600 บาท/ปี

4. ควรมีระบบการกำกับดูแล ประเมินผลการปฏิบัติตามตัวชี้วัดคู่มือการปฏิบัติงานของ อพม. งบประมาณการสนับสนุนการดำเนินงานของ อพม. ตามหลักธรรมาภิบาล งบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่ายก็อาจจะลดลง

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย และเอกสารอื่นๆ

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2556). รายงานผลการ
 ศึกษาแบบสมบูรณเรื่องการศึกษาผลกระทบของการมีส่วนร่วมของ
 จิตอาสาและอาสาสมัครต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. กรุงเทพฯ:
 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). ระเบียบกระทรวง
 การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนา
 สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2548. กรุงเทพฯ: กระทรวง
 การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2551). พระราชบัญญัติ
 ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 (แก้ไขฉบับที่ 2 พ.ศ. 2550).
 กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2558). สถานการณ์ทาง
 สังคม 10 เรื่องเด่น 10 เรื่องที่รุนแรง ประจำปี 2558 ในส่วนที่
 เกี่ยวข้องกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
 กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2557). ระเบียบกระทรวง
 การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนา
 สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ: กระทรวง
 การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กริสนา พลชา. (2550). ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของ
 อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) จังหวัด
 อุตรดิตถ์. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
 ธรรมศาสตร์.
- จริยา แดงวันลี. (2556). บทบาท หน้าที่ตามภารกิจของอาสาสมัครพัฒนาสังคม
 และความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ของสำนักงานพัฒนาสังคมและ

ความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์
ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นพพร ทิพวงศ์. (2552). การพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความ
มั่นคงของมนุษย์ เพื่อการปฏิบัติงานด้านสวัสดิการสังคม. สารนิพนธ์
สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มนธิรา ธาราเวชรักษ์. (2559). การส่งเสริมการปฏิบัติตามบทบาท อพม. ตาม
ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วย
อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2557.
สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

หนังสือภาษาต่างประเทศ

Jolly, Richard and Deepayan Busu Ray. (2006). *The Human Security Framework and National Human Development Reports: A Review of Experiences and Current Debate*. NHDR. Oc casional Paper 5, UNDP.